

41. møde

Fredag den 20. januar 1995 kl. 10.00

Dagsorden

1) Første behandling af lovforslag nr. L 117:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Amtskommunalt ansvar for stofmisbrugsbehandling).

Af socialministeren (Karen Jespersen).

(Fremsat 11/1 95).

2) Første behandling af lovforslag nr. L 112:

Forslag til lov om ændring af lov om sygehusvæsenet og lov om udøvelse af lægegerning. (Lægelig behandling for stofmisbrug).

Af sundhedsministeren (Yvonne Herløv Andersen).

(Fremsat 11/1 95).

3) Første behandling af lovforslag nr. L 114:

Forslag til lov om ændring af lov om udøvelse af lægegerning. (Ændrede reklamebestemmelser).

Af sundhedsministeren (Yvonne Herløv Andersen).

(Fremsat 11/1 95).

4) Første behandling af lovforslag nr. L 115:

Forslag til lov om ændring af lov om sygehusvæsenet. (Forebyggelse og sundhedsfremme, personale til internationale sundhedsopgaver, betaling for kost og logi i forbindelse med langvarig sygehusindlæggelse, færdigbehandlede patienter, specialesamling samt oplysning om virksomheden på sygehuse).

Af sundhedsministeren (Yvonne Herløv Andersen).

(Fremsat 11/1 95).

5) Første behandling af lovforslag nr. L 113:

Forslag til lov om røgfri miljøer i offentlige lokaler, transportmidler og lignende.

Af sundhedsministeren (Yvonne Herløv Andersen).

(Fremsat 11/1 95).

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Medlemmer af Folketinget Kim Behnke (FP), Tom Behnke (FP), Kirsten Jacobsen (FP) og Annette Just (FP) har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til statsministeren:

»Hvilken garanti kan statsministeren give for, at folkepensionister både på kort og lang sigt kan være sikre på, at der vil blive udbetalt en folkepension, hvis størrelse giver en tryk alderdom, og at befolkningens egen pension ikke bliver udhulet af skærpet pensionsbeskatning?«
(Forespørgsel nr. F 30).

Arbejdsministeren (Jytte Andersen) har meddelt mig, at hun ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give Folketinget en skriftlig

Redegørelse om flaskehalsindsatsen.
(Redegørelse nr. R 5).

Eksemplarer vil blive omdelt, og redegørelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Redegørelsen vil komme til forhandling onsdag den 8. februar 1995.

Skriftlig redegørelse

Redegørelse af 20/1 95 om flaskehalsindsatsen.
(Redegørelse nr. R 5).

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

1. ARBEJDSMARKEDSPOLITIKKENS ROLLE
Flaskehalsproblemer samtidig med høj ledighed er udtryk for alvorlige strukturproblemer på arbejdsmarkedet. Flaskehalsproblemer er et symptom på, at en fortsat nedbringelse af ledigheden kan medføre inflation i økonomien, og at den økonomiske vækst begrænses. Niveaue for den strukturelle ledighed er nået.

I regeringens finansredegørelse for 1994 skønnes det, at den strukturelle ledighed udgør godt 9 pct. af arbejdsstyrken, svarende til ca. 250.000 personer. Den strukturelle ledighed er bl.a. betinget af en utilstrækkelig matchning mellem udbudte og efterspurgte kvalifikationer. En nedbringelse af ledigheden til under dette niveau vil kunne medføre tendenser til lønpres

og inflation, medmindre arbejdsmarkedet gøres mere smidigt.

Flaskehalsproblemer viser sig altid først på delarbejdsmarkeder og opstår derfor tidligere end ved et gennemsnitligt ledighedsniveau på ca. 250.000. Et lønpres i forbindelse med flaskehalse, der opstår på delarbejdsmarkeder, kan påvirke hele økonomien, fordi lønstigninger ét sted erfaringsmæssigt hurtigt spredes til hele arbejdsmarkedet.

Ledigheden nedbringes i øjeblikket med stor hast, og ledigheden kan i løbet af 1995 forventes at falde til under 300.000. Der er derfor allerede nu behov for at forstærke beredskabet mod flaskehalse på arbejdsmarkedet, så det økonomiske opsving ikke bremses af inflation på grund af strukturelle problemer på arbejdsmarkedet.

I regeringens indsats mod flaskehalse indgår elementer, der retter sig mod forskellige dele af arbejdsmarkedet:

1. Man påvirker efterspørgslens sammensætning, f.eks. ved hjælp af skatteinstrumenter, tilskudsinstrumenter eller byggregulering.
2. Man påvirker arbejdskraftudbudets sammensætning, f.eks. gennem uddannelse og opkvalificering af ledige og beskæftigede.
3. Man påvirker matchningen mellem efterspørgsel og udbud på arbejdsmarkedet, f.eks. ved hjælp af regler om rådighed, mobilitet og arbejdsformidling.

Regeringens finanspolitik er afgørende styret af hensynet til, at der ikke sker en overophedning af økonomien.

Finansloven for 1995 viser, hvor alvorligt regeringen ser på flaskehalse på arbejdsmarkedet. Finansloven er på en lang række punkter tilrettelagt under hensyntagen til, at det økonomiske opsving ikke må begrænses af mangel på arbejdskraft.

Først og fremmest er der foretaget en finanspolitisk opstramning, som vil tage toppen af den store vækst i efterspørgslen, som er set i løbet af 1994. De finanspolitiske opstramninger bidrager til at sikre, at økonomien ikke overophedes, og at man kan se frem til en længerevarende, afbalanceret vækstperiode. Den konjunkturudjævnenende politik, som regeringen de sidste par år har ført, gør det lettere for arbejdsmarkedet at følge med udviklingen og sikrer, at der ikke opstår ubalancer.

Af mere målrettede initiativer på finansloven kan nævnes fjernelsen af tilskud på boligområdet, så der ikke sker en overophedning på bygge- og anlægsområdet, hvor mangelproblemer-

ne i en opgangskonjunktur traditionelt viser sig først. I den aktuelle situation er der i visse regioner tendenser til mangel på arbejdskraft inden for dette område. For at sikre større geografisk mobilitet er der sket en lempelse af den skattemæssige behandling af transport mellem hjem og arbejde. Dette mindsker risikoen for, at der opstår lokale og regionale mangelproblemer.

På arbejdsmarkedsområdet er der med finanslovaftalen sket en opstramning af rådighedsreglerne, så den faglige mobilitet øges. Opstramningen er et udtryk for, at det – ikke mindst i en periode med beskæftigelsesmæssig fremgang – må stå klart, at betingelsen for at modtage arbejdsløshedsdagpenge er, at man står aktivt til rådighed for arbejdsmarkedet. Justeringerne i orlovsordningerne er sket under hensyn til, at i perioder med beskæftigelsesmæssig fremgang er der grænser for, hvor stor en del af arbejdsstyrken der kan tages ud af arbejdsmarkedet. Orlovsordningernes store succes kan kun sikres på lidt længere sigt, hvis ordningerne ikke påvirker arbejdsmarkedet negativt.

Regeringens initiativer på arbejdsmarkedsområdet har generelt været styret af hensynet til dels at opkvalificere arbejdsstyrken, dels at sikre den mest smidige kontakt mellem virksomhedernes efterspørgsel efter arbejdskraft og udbudet af arbejdskraft. Via AF's og AMU's ordinære indsats gennemføres der således allerede aktiviteter, der i stort omfang sikrer virksomhederne kvalificeret arbejdskraft, så man undgår flaskehalse.

Arbejdsmarkedspolitikken spiller en afgørende rolle i bekæmpelse af flaskehalse på arbejdsmarkedet. Men der er behov for en bredere indsats, hvor der også i den generelle økonomiske politik – og ikke mindst i finanspolitikken – skal tages hensyn til, at arbejdsmarkedet kan følge med i det økonomiske opsving.

2. STATUS FOR FLASKEHALSINDSATSEN
I øjeblikket er der få flaskehalsproblemer bortset fra i den offentlige sektor, hvor den begrænsede uddannelseskapacitet har medført, at der især er mangel på sygeplejersker, jordemødre, hjemmehjælpere, social- og sundhedsassistenter og faguddannede pædagoger.

Problemerne er mere begrænsede i den private sektor. I visse regioner er der mangelproblemer inden for træ- og møbelindustrien, bygge- og anlægssektoren og jern- og metalindustrien. Denne udvikling kan primært henføres til virk-

somhedernes tilbageholdenhed med at ansætte lærlinge samt mangel på arbejdskraft med kvalifikationer inden for særlige områder.

På de nævnte områder inden for den offentlige og private sektor kan der på sigt muligvis opstå mere udbredte mangelproblemer. Særlig inden for bygge- og anlægssektoren er der risiko for, at man snart vil stå over for en mere udbredt mangel på arbejdskraft.

For hurtigt at kunne imødekomme situationer med mangel på arbejdskraft følges udviklingen på arbejdsmarkedet tæt. Krumtappen i den regionale overvågning er uddannelsesinstitutionernes og AF's omfattende kontakt med virksomhederne og de øvrige regionale aktører. Hermed er sikret et solidt grundlag for en hurtig og præcis indsats mod evt. ubalancer.

På centralt plan følges udviklingen af forskellige uddannelsesudvalg og af Arbejdsmarkedsstyrelsen, som regelmæssigt udarbejder redegørelser om udbudet af uddannelser og behovet for kvalificeret arbejdskraft. Desuden arbejder Uddannelsesrådet med at forbedre behovsdokumentationen ved fordelingen af midlerne inden for arbejdsmarkedsuddannelserne. Som et supplement til det almindelige beredskab er der i Arbejdsmarkedsstyrelsen endvidere etableret et flaskehalsberedskab, der tager hånd om alle akutte sager.

Med reformerne på arbejdsmarkeds- og uddannelsesområdet er der skabt mulighed for, at de regionale arbejdsmarkedspolitiske myndigheder og uddannelsesinstitutioner kan tilrettelægge en arbejdsmarkeds- og uddannelsesindsats, der passer til de lokale forhold.

Der er desuden sikret den nødvendige kapacitet i flaskehalsindsatsen såvel via midlerne til den ordinære arbejdsmarkeds- og uddannelsesindsats som gennem særlige midler. Ud over AF's almindelige redskaber som f.eks. jobformidling, vejledning m.v. har de regionale arbejdsmarkedsråd i 1995 afsat ca. 370 mio. kr. til en indsats, der retter sig mod flaskehals- og strukturproblemer. Hertil kommer, at arbejdsministeren yderligere har afsat 100 mio. kr. til en særlig arbejdsmarkedsindsats, heraf 90 mio. kr. til en flaskehalsindsats. Fra januar 1995 råder AMU-centrene desuden over en fleksibilitetspulje, som kan anvendes til fleksibel kursusdrift under hensyntagen til lokale forhold, bl.a. i forbindelse med flaskehalsproblemer.

3. BARRIERER I FLASKEHALSINDSATSEN

Som påpeget i afsnit 1 betyder både AF's og

AMU's ordinære aktiviteter og finanslovaftalen for 1995, at der i væsentlig grad er taget hånd om flaskehalsproblemerne. Uanset dette kan der skitseres nogle forhold i arbejdsmarkeds- og uddannelsesindsatsen, som i en flaskehalsituation kan vise sig som en barriere for en effektiv indsats.

Hvis ikke virksomhederne i tide er i stand til at anmelde deres behov for kvalificeret arbejdskraft til AF og/eller uddannelsesinstitutionerne, mindskes effekten af arbejdsmarkeds- og uddannelsesindsatsen. Men det må samtidig understreges, at for små og mellemstore virksomheder kan det være forbundet med store vanskeligheder at leve op til et sådant krav om i tide at melde deres kvalifikationsbehov.

En mere intensiv overvågnings- og analyseindsats fra AF's side er en forudsætning for, at AF og uddannelsesinstitutionerne lokalt/regionalt kan sætte hurtigere og mere præcist ind mod eventuelle mangelproblemer, ligesom det er vigtigt, at AF's overvågning indgår i grundlaget for tiltag på andre politikområder, hvor gennemførelsen af initiativerne påhviler andre myndigheder. Administrationen og styringen af 100 mio. kr.s-puljen er tidkrævende, hvilket kan være en barriere i en akut flaskehalsituation. Det er endvidere afgørende, at de regionale arbejdsmarkedsmyndigheder udnytter muligheden for at tilrettelægge arbejdsmarkedsindsatsen til at give erhvervsrettede uddannelser til ledige en særlig prioritet.

For så vidt angår uddannelsesindsatsen, er det vitalt, at AF og uddannelsesinstitutionerne og uddannelsesinstitutionerne indbyrdes koordinerer deres viden og aktiviteter lokalt og regionalt, ligesom det er vigtigt, at uddannelsesinstitutionerne indprioriterer AF's signaler om kvalifikationsbehov i deres uddannelsesudbud. Godkendelse af uddannelsesudbudet på arbejdsmarkedsuddannelserne ligger i forholdsvis faste tidsrammer, som i forhold til akutte behov kan være en barriere for en målrettet og fleksibel uddannelsesindsats. I løbet af året kan uddannelsesinstitutionerne efter forelæggelse for erhvervsområdeudvalg og Uddannelsesrådet midlertidigt godkendes til at udbyde nye uddannelsesplaner. Dette kan dog være relativt tidkrævende. Bevillingstildelingen på AMU-området ligger i fast tidsrammer, som også kan være en barriere for en effektiv indsats, medmindre de partssammensatte erhvervsområde- og efteruddannelsesudvalg indgår kontrakter med uddannelsesinstitutioner.

nerne, som giver mulighed for lokale omdispenseringer. Generelt set er en fleksibel uddannelseskapacitet og -tilrettelæggelse afgørende i flaskehalssituationer, ligesom en mere langsigtet uddannelsesplanlægning også er af betydning. Dette er senest illustreret ved mangelproblemerne inden for social- og sundhedsområdet, hvor retten til børnepasningsorlov har været med til at forstærke manglerne inden for dette område.

Endelig er det vigtigt, at reglerne om pligten til at tage formidlet arbejde (passende/rimeligt arbejde) samt reglerne om formidling af arbejde over afstande (3-timers-reglen) ikke bliver barrierer for AF's flaskehalsindsats.

4. FORSLAG TIL NYE FLASKEHALS-INITIATIVER

Nedenfor skitseres forslag til nye flaskehalsinitiativer på Arbejdsministeriets område, der ville kunne afhjælpe en række af de i afsnit 3 nævnte barrierer for en effektiv flaskehalsindsats.

Det forudsættes, at initiativerne gennemføres ved omprioriteringer inden for de eksisterende bevillingsmæssige rammer.

1. Informationskampagne

Det er af afgørende betydning for indsatsen til afhjælpning og forebyggelse af flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet, at samarbejdet mellem AF og virksomhederne (offentlige som private) yderligere styrkes. Hermed kan indsatsen bedre målrettes mod de områder, hvor der forventes vækst i beskæftigelsen, således at der i indsatsen fremover sker en vægtning af arbejdsmarkedets behov. Skal virksomhedernes behov for arbejdskraft indgå som grundlag for AF's vejledning af ledige, er det en forudsætning, at både private og offentlige virksomheder så tidligt som muligt indmelder deres forventede behov.

De private og offentlige arbejdsgivere er på den baggrund i samspil med Landsarbejdsrådet i gang med at tilrettelægge en informationskampagne, som *dels* har til formål at motivere virksomhederne til så tidligt som muligt at give AF de nødvendige tilbagemeldinger vedrørende deres fremtidige arbejdskraftbehov, samt at virksomhederne giver en tilbagemelding vedrørende de ledige, der formidles til virksomhederne, og som *dels* har til formål over for virksomhederne at synliggøre de muligheder og tilbud, der ligger i AF's og uddannelsesinstitutionernes indsats på flaskehalsområdet.

2. AF's overvågning af arbejdsmarkedet

AF's overvågningsopgave omfatter hele arbejdsmarkedet. På grund af varierende omfang af AF's jobformidling på forskellige delarbejdsmarkeder vil AF's overvågning basere sig på forskellige grundlag. AF har en begrænset formidlingskontakt på mellem- og højtuddannede funktionærers arbejdsmarked, især inden for det offentlige område, f.eks. sygeplejerskeområdet, hvor a-kassen har overtaget det fulde formidlingsansvar.

Det betyder, at AF's viden om de private og offentlige virksomheders aktuelle og forventede arbejdskraftbehov på disse delmarkeder vil være baseret på andre former for kontakt. Her skal særlig nævnes virksomhedsbesøg, herunder opbygning af virksomhedspaneler blandt de mest »toneangivende« virksomheder på det regionale arbejdsmarked som en af de mest anvendte kilder til viden om de dele af arbejdsmarkedet, som AF ikke direkte foretager formidling til. Men kontakt til brancheorganisationer og a-kasser er også væsentlige kilder til viden om flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet.

AF-systemet har i dag en række forskelligartede kontaktflader til virksomhederne på det private og offentlige område, og gennem analyse- og prognosevirksomhed foretages en mere systematisk bearbejdning af den »overvågningsviden«, som indsamles.

Der vil imidlertid – i lyset af en forventet faldende ledighed og stigende beskæftigelse – være et voksende behov for en tidlig og forebyggende indsats, således at flaskehalsproblemer undgås. Dette vil kræve en udbygning og forbedring af AF's viden og kilder til viden om ubalancer på arbejdsmarkedet. Der vil derfor blive igangsat produkt- og metodeudvikling af AF's overvågnings- og analyseberedskab med det formål at tilvejebringe nye redskaber og kilder til viden om strukturproblemer på arbejdsmarkedet i almindelighed og flaskehals- og mangelproblemer i særdeleshed.

3. AF's kontakt med det offentlige område

For effektivt at kunne sætte ind over for flaskehalse på det offentlige område er det afgørende, at de offentlige arbejdsgivere påtager sig ansvaret for at have den tilstrækkeligt uddannede arbejdskraft inden for deres respektive områder. AF kan via sin overvågningsaktivitet tilbyde offentlige arbejdsgivere informationer om deres arbejdskraftbehov. Det er vigtigt, at denne viden

benyttes af de offentlige arbejdsgivere til at sikre en realistisk personaleplanlægning og dimensionering af uddannelseskapa- citeten. Det er således primært de offentlige arbejdsgivere, der har ansvaret for at forebygge flaskehalsproble- mer på det offentlige arbejdsmarked. Det skal dog bemærkes, at AF på dele af det offentlige område – typisk korttidsuddannede inden for social- og sundhedsområdet – iværksætter fla- skehalsforebyggende aktiviteter, f.eks. jobrota- tionsordninger.

4. Afbureaukratisering af administrationen og sty- ringen af 100 mio. kr.s-puljen

Set i lyset af den aktuelle udvikling på arbejds- markedet vurderes det, at en effektiv flaskehals- indsats vil være et af de væsentligste indsats- områder for arbejdsmarkedspolitikken i 1995. Der forberedes derfor i øjeblikket en mere flek- sibel tilrettelæggelse af administrationen og sty- ringen af 100 mio. kr.s-puljen med henblik på en hurtig og forenklet indsats, som kan understøtte den regionale indsats i forebyggelsen af flaske- halsproblemer.

5. Incitamentter for små og mellemstore virksomheder

Små og mellemstore virksomheders problemer med at få uddannet deres arbejdskraft og at få overblik over deres fremtidige personale- og uddannelsesbehov er velkendte og er senest beskrevet i Rapport fra udvalget om voksen- og efteruddannelse. Det foreslås bl.a. i denne rap- port at forbedre incitamenterne til uddannelses- planlægning i små og mellemstore virksomhe- der ved at indføre mulighed for tilskud til råd- givning om uddannelsesplanlægning og styr- kelse af den virksomhedsinterne planlægnings- kompetence.

Det kunne endvidere foreslås, at der skabes bedre incitamentter for uddannelsesinsti- tutionerne og AF til at deltage i uddannelsesplan- lægning som et led i jobrotationsprojekter.

Der kan herudover som en art model for, hvorledes man kan anvende uddannelse flaske- halsforebyggende, peges på f.eks. VVS-bran- chen, der har sat individuel anvendelse af efter- og videreuddannelse i fokus, som understøttes af den positive forståelse for medarbejderes selvstændige uddannelsesplanlægning, der er formuleret på brancheniveau og ført ud i den enkelte virksomhed.

6. Flaskehalsberedskab

Arbejdsmarkedsstyrelsen opretter et særligt fla- skehalsberedskab med personer, der har eks-

pertise inden for området, og som kan bistå med at designe lokale løsninger på akut opståede fla- skehalsproblemer, hvor der måtte være behov herfor. De personer, der indgår i beredskabet, skal have kendskab til puljer, uddannelsesm- ligheder m.v. Teamet skal understøtte og sup- plere det lokale AF og uddannelsesinsti- tutionerne ved primært at benytte eksisterende ord- ninger/instrumenter, ligesom teamet også skal have mulighed for økonomisk at supplere iværksættelse af lokale flaskehalsinitiativer. De konkrete initiativer, som teamet støtter, for- ankres lokalt og regionalt og med udgangs- punkt i de lokale behov og ønsker.

7. Udbygning og intensivering af samarbejdet mel- lem AF og uddannelsesinstitutionerne

En bedre koordinering mellem uddannelses- institutionerne indbyrdes og mellem uddannel- sesinstitutionerne og AF samt en bedre indpri- oritering i det ordinære uddannelsessystem af de lokale uddannelsesbehov kan ske via en udbyg- ning og intensivering af det allerede eksisterende samarbejde. I den anledning kan forskellige løsninger overvejes:

- 1) Styrkelse af det lokale/regionale samarbejde ved (øremærkede) midler til forskellige fæl- lesinitiativer, f.eks. vejlednings- og informa- tionsaktiviteter over for virksomhederne og fælles rådgivning i forbindelse med persona- le- og uddannelsesplanlægning især i små og mellemstore virksomheder.
- 2) Udbygning af de eksisterende lokale/regio- nale samarbejdsfora mellem AF og uddan- nelsesinstitutionerne til også at omfatte koor- dinering af flaskehalsforebyggende (uddan- nelses)initiativer.

De to forslag skal tilsammen sikre, at den lokale/regionale arbejdsmarkedsindsats og den lokale/regionale uddannelsesindsats er sam- menhængende og tilgodeser lokale/regionale behov.

8. Smidiggørelse af uddannelsesgodkendelsen

Der arbejdes for øjeblikket bl.a. i Uddannelses- rådet – i lyset af de hidtidige erfaringer med godkendelse af uddannelsesinstitutionerne – med, hvorledes en fremtidig og mere smidig godkendelsesprocedure kan tilrettelægges, såle- des at fleksibiliteten kan øges.

9. Justering af retten til børnepasningsorlov

Mangelproblemerne på social- og sundhedsom- rådet, som orlovsordningerne har synliggjort; er der i foråret 1994 taget hånd om bl.a. ved indgå-

else af en aftale mellem Sundhedsministeriet, amterne og kommunerne. Det bør undersøges, om der fortsat er behov for yderligere at øge uddannelseskapaaciteten på social- og sundhedsområdet.

Regeringen har i flere omgange justeret børneoplysningsloven for at undgå, at ordningen yderligere forstærker mangelen på arbejdskraft på områder, hvor der i forbindelse med orlov er behov for erstatningsarbejdskraft. Med justeringen i foråret 1994 blev det muligt at udskyde starttidspunktet for børneoplysningsloven i 26 uger, og med finanslovsforliget for 1995 er der i lyset af konjunkturopsvinget og situationen på arbejdsmarkedet yderligere sket tilpasninger. Det drejer sig bl.a. om en tilpasning af målgruppen for børneoplysningsorlov og af niveauet for ydelsen til børneoplysningsorlov.

10. Differentieret uddannelsesorlovsydelse

For at målrette de eksisterende ordninger mod områder med flaskehalsproblemer kan det overvejes at yde støtte til beskæftigede (evt. ledige) med henblik på uddannelse inden for flaskehalsområder. Støtten ydes som et supplement til uddannelsesorlovsydelsen og kan udgøre op til 20 pct. af denne. Ydelsen til uddannelsesorlov er med finanslovsforliget for 1995 fastholdt på 100 pct. af dagpengeniveauet.

Muligheden for at differentiere orlovsydelsen til uddannelse eksisterer allerede i dag, men er kun anvendt i begrænset omfang af de regionale arbejdsmarkedsråd.

11. Individuelle handlingsplaner

Handlingsplanen beror på en aftale, som tager udgangspunkt både i den lediges ønsker og forudsætninger samt arbejdsmarkedets behov.

AF skal imidlertid hurtigt kunne sætte ind i situationer, hvor der inden for bestemte områder konstateres eller forventes at opstå mangel på arbejdskraft. Som opfølgning på aftalen om arbejdsmarkedet mellem regeringen, Venstre og Det Konservative Folkeparti er der indsat en bestemmelse i lov om en aktiv arbejdsmarkeds politik, således at AF i disse situationer kan fastsætte det konkrete tilbud primært under hensyn til konkrete behov på arbejdsmarkedet.

12. Rådighedsreglerne

Som opfølgning på aftalen om arbejdsmarkedet mellem regeringen, Venstre og Det Konservative Folkeparti foretages der dels en opstramning og præcisering af administrationen af rådighedsreglerne (både i AF og i a-kasserne), dels nogle administrative præciseringer af pligten til at overtage formidlet arbejde samt skærpelse af sanktionsreglerne.

13. *Arbejdsmarkedsrammen overvejes overflyttet til de regionale arbejdsmarkedsråd*

En stor del af den økonomiske ramme til arbejdsmarkedsindsatsen er bundet dels i kommunerne, der via jobtræningskvoterne er forpligtet til at betale nettolønudgiften til et antal kommunalt ansatte personer i jobtræning, dels i statslige institutioner i forbindelse med delperiode 2-aktiviteter. For 1995 drejer det sig i alt om et beløb på ca. 3,3 mia. kr.

Med et arbejdsmarked præget af beskæftigelsesmæssig vækst og faldende arbejdsløshed bør indsatsen over for ledige drejes væk fra offentlig jobtræning og over imod mere målrettede flaskehalsbekæmpende initiativer, først og fremmest af uddannelsesmæssig karakter.

Regeringen vil i lyset heraf sammen med organisationerne på det kommunale område overveje en mere hensigtsmæssig tilrettelæggelse af den kommunale og statslige kvote ud fra princippet »betaling efter regning«.

14. En offensiv arbejdsmarkedspolitik

Arbejdsmarkedspolitikken er med finansloven for 1995 tilpasset den aktuelle situation på arbejdsmarkedet. Der er dog behov for at vurdere arbejdsmarkedspolitikken rolle på lidt længere sigt.

Arbejdsministeriet vil derfor i starten af 1995 nedsætte en tværministeriel embedsmandsgruppe, der skal vurdere de grundlæggende krav til arbejdsmarkedspolitikken. Hensigten med arbejdet er bl.a. at sikre, at arbejdsmarkedspolitikken indrettes, så de konjunkturbestemte svingninger i økonomien ikke skaber for store ubalancer på arbejdsmarkedet, det vil sige undgå, at store grupper på arbejdsmarkedet i lavvækstperioder marginaliseres, og at der i højvækstperioder som den nuværende opstår mangel på kvalificeret arbejdskraft.

5. INDSATSEN PÅ ANDRE OMRÅDER END ARBEJDSMARKEDSPOLITIKKEN

Flaskehalsproblemer skyldes først og fremmest grundlæggende strukturproblemer på arbejdsmarkedet. De ovennævnte initiativer tager alle sigte på at øge fleksibiliteten på arbejdsmarkedet, men kan ikke alene sikre, at det økonomiske opsving ikke bremses af mangel på arbejdskraft.

Et velfungerende arbejdsmarked er afhængigt af, at alle politiske initiativer er gennemtænkte i forhold til situationen på arbejdsmarkedet. Sikring af et arbejdsmarked i balance må derfor gå som en rød tråd gennem de kommende politiske overvejelser.

De mange initiativer på finansloven for 1995 sammenholdt med de arbejdsmarkedspolitiske udspil i denne redegørelse vil tilsammen lette presset på arbejdsmarkedet i den kommende periode. Det er dog klart, at det økonomiske opsving har en styrke, så der på delarbejdsmarkeder kan opstå situationer, hvor man nærmer sig fuld beskæftigelse. Man kan derfor overveje en række yderligere forebyggende initiativer:

1. En sikring af den nødvendige og relevante uddannelseskapacitet på områder, hvor der kan opstå eller allerede er mangel på uddannet arbejdskraft.
2. En forøgelse af lærlingeindtaget inden for områder, hvor der er truende mangelproblemer.
3. Bedre incitamentter til at øge den geografiske mobilitet.
4. Forhandling med kommuner og amter om den offentlige sektors personaleplanlægning med henblik på at undgå mangel på arbejdskraft i den offentlige sektor. Der bør i den forbindelse sikres en fælles optræden fra de offentlige arbejdsgivere på orlovsområdet, så offentlige arbejdsgivere ikke anvender orlovsmuligheden til at tiltrække mangelarbejdskraft fra andre offentlige arbejdsgivere.

6. SAMMENFATNING

Sammenfattende kan man om regeringens flaskehalsindsats sige, at

- * der med finanslovaftalen og de her nævnte initiativer er sat ekstra fokus på at imødegå flaskehalse på arbejdsmarkedet,
- * på arbejdsmarkeds- og uddannelsesområdet er der i det store og hele de fornødne redskaber og midler, der skal til for at løse aktuelle flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet,
- * de regionale arbejdsmarkedsråd har ansvaret og kompetencen til at tilrettelægge en flaskehalsindsats tilpasset lokale behov i et tæt samarbejde med uddannelsesinstitutionerne,
- * arbejdsmarkedspolitikken kan ikke stå alene, men skal spille sammen med initiativer på andre politikområder for at få en effektiv ind-

sats, der kan sikre regeringens målsætning om en stabil økonomisk vækst.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af lovforslag nr. L 117: Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Amtskommunalt ansvar for stofmisbrugsbehandling).

Af socialministeren (Karen Jespersen).
(Fremsat 11/1 95).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Jan Petersen (S):

Gennem det seneste tiår er de sociale problemer i Danmark vokset betragteligt. Det skyldes arbejdsløsheden og en stram offentlig økonomi, men måske også i høj grad en faldende ansvarsfølelse over for dem, som er sårbare. Det kan være vigtige forklaringer på de problemer, som vi mærker nu i form af hjemløse mennesker, et stigende antal mennesker med sindslidelser og ikke mindst stærkt voksende misbrugsproblemer.

Både under den tidligere regering og den nuværende regering har vi lagt stor vægt på, at vi skulle gøre mere ved de problemer og tage disse menneskers problemer alvorligt, og nu ser vi en række initiativer, hvis fælles mål er at stoppe den sociale nedtur for mange af vore medborgere. I stedet skal vi skabe mulighed for, at de kan få livskvalitet, og vi skal give dem omsorg. Vi skal gøre det gennem bo-, væresteds- og aktivitetstilbud, og vi skal også, når det kan lade sig gøre, supplere med undervisning, beskæftigelse og bedre kulturelle udfoldelsesmuligheder.

Det er i den sammenhæng, vi i Socialdemokratiet ser dette lovforslag, fordi det er et led i en overordnet indsats, og det skal netop understreges, at det er et led i en sammenhæng. Den offentlige debat om vigtige samfundsemner mangler ofte helhed og prioritering af, hvad der er vigtigst, og hvad der er vigtigere end andet. Dette forslag betragter vi som vigtigere end meget andet.